

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

13. detsember 2012*

Ühine põllumajanduspoliitika — Ühtne haldus- ja kontrollisüsteem — Vähendamine ja väljaarvamine nõuetele vastavuse eeskirjade rikkumise korral — Vastutus teise isiku tegude eest

Kohtuasjas C-11/12,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel College van Beroep voor het bedrijfsleven'i (Madalmaad) 12. oktoobri 2011. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 4. jaanuaril 2012, menetluses

Maatschap L.A. en D.A.B. Langestraat en P. Langestraat-Troost

versus

Staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie,

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: koja president A. Tizzano, kohtunikud A. Borg Barthet, E. Levits, J.-J. Kasel ja M. Safjan (ettekandja),

kohtujurist: J. Kokott,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

— Madalmaade valitsus, esindajad: C. S. Schillemans ja C. Wissels,

— Euroopa Komisjon, esindajad: B. Burggraaf ja H. Tserepa-Lacombe,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: hollandi.

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab küsimust, kuidas tõlgendada nõukogu 19. jaanuari 2009. aasta määruse (EÜ) nr 73/2009, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames põllumajandustootjate suhtes kohaldatavate otsetoetuskavade ühiseeskirjad ja teatavad toetuskavad põllumajandustootjate jaoks, muudetakse määruseid (EÜ) nr 1290/2005, (EÜ) nr 247/2006, (EÜ) nr 378/2007 ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1782/2003 (ELT L 30, lk 16), artikli 23 lõiget 1.
- 2 See taotlus esitati Maatschap L.A. en D.A.B. Langestraat en P. Langestraat-Troosti (edaspidi „Maatschap”) ja Staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie’ (edaspidi „Staatssecretaris”) vahelises vaidluses selle üle, et vähendati Maatschapile ühise põllumajanduspoliitika raames antud abi.

Õiguslik raamistik

Määrus (EÜ) nr 1782/2003

- 3 Nõukogu 29. septembri 2003. aasta määruse (EÜ) nr 1782/2003, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames kohaldatavate otsetoetuskavade ühiseeskirjad ja teatavad toetuskavad põllumajandustootjate jaoks ning muudetakse määruseid (EMÜ) nr 2019/93, (EÜ) nr 1452/2001, (EÜ) nr 1453/2001, (EÜ) nr 1454/2001, (EÜ) nr 1868/94, (EÜ) nr 1251/1999, (EÜ) nr 1254/1999, (EÜ) nr 1673/2000, (EMÜ) nr 2358/71 ja (EÜ) nr 2529/2001 (EÜT L 270, lk 1; ELT eriväljaanne 3/40, lk 269), artikli 6 lõige 1 sätestas oma esialgses redaktsioonis järgmist:

„Kui konkreetsele põllumajandustootjale omistatava tegevuse või tegevusetuse tulemusel on rikutud kohustuslikke majandamisnõudeid või häid põllumajandus- ja keskkonnatingimusi, vähendatakse sellel kalendriaastal makstavate otsetoetuste kogusummat, mil tingimusi ei täidetud, või tühistatakse see summa vastavalt artiklis 7 sätestatud üksikasjalikele eeskirjadele, pärast artiklite 10 ja 11 kohaldamist.”

- 4 Määruse nr 1782/2003 artikli 6 lõige 1 (nõukogu 14. veebruari 2008. aasta määrusega (EÜ) nr 146/2008 (ELT L 46, lk 1) muudetud redaktsioonis) on alates 1. aprillist 2008 sõnastatud järgmiselt:

„Kui kohustuslikke majandamisnõudeid või häid põllumajandus- ja keskkonnatingimusi on teatava kalendriaasta (edaspidi „asjaomane kalendriaasta”) kestel rikutud ning see rikkumine on asjaomasel kalendriaastal toetusetaotluse esitanud põllumajandustootja tegemise või tegematajätmise otsene tagajärg, siis vähendatakse kõnealusele põllumajandustootjale [...] makstavate otsetoetuste kogusummat või tühistatakse see summa vastavalt artiklis 7 sätestatud üksikasjalikele eeskirjadele.

Esimest lõiku kohaldatakse ka juhul, kui kõnealune rikkumine on selle isiku, kellele põllumajandusmaa üle kanti või kes selle üle kandis, tegemise või tegematajätmise otsene tagajärg.

[...]

Käesolevas lõikes tähendab „üleandmine” mis tahes liiki tehingut, mille tulemusel põllumajandusmaa lakkab olemast üleandja käsutuses.”

- 5 Määrus nr 1782/2003 tunnistati määrusega nr 73/2009 kehtetuks alates 1. jaanuarist 2009.

Määrus nr 146/2008

- 6 Määruse nr 146/2008 põhjendused 2 ja 3 on sõnastatud järgmiselt:

- „(2) [Määruse nr 1782/2003] artikli 44 lõikes 3 on sätestatud, et toetuskõlblikule hektarile vastavad maatükid on põllumajandustootja käsutuses vähemalt kümne kuu pikkuse ajavahemiku jooksul. Kogemused on näidanud, et kõnealune tingimus võib takistada maaturu toimimist ja toob põllumajandustootjate ning küsimusega tegelevate haldusteenistuste jaoks kaasa suure hulga haldustööd. Kuid tagamaks, et ei esitataks topeltnõudeid sama maa kohta, tuleks kindlaks määrata kuupäev, mil maatükid peaksid olema põllumajandustootja käsutuses. Asjakohane oleks, kui liikmesriigid määraksid selle kuupäeva, mis ei peaks olema hilisem toetusetaotluse muutmiseks kehtestatud kuupäevast. Sama reeglit tuleks kohaldada ühtse pindalatoetuse kava kohaldavate liikmesriikide suhtes.
- (3) Kuna ajavahemikku, mille jooksul nii ühtse otsemaksete kava kui ühtse pindalatoetuse kava kohaselt toetuskõlblikule hektarile vastavad maatükid on põllumajandustootja käsutuses, vähendatakse ühele päevale, tuleb selgitada vastutuse eeskirju nõuetele vastavuse raames, eelkõige juhul, kui asjaomase kalendriaasta jooksul toimub maa üleandmine. Seega tuleks selgelt sätestada, et põllumajandustootjat, kes esitas toetusetaotluse, loetakse pädeva asutuse ees vastutavaks nõuetele vastavuse tingimuste mis tahes mittetäitmise eest kogu toetusetaotluses deklareeritud põllumajandusmaa suhtes terve asjaomase kalendriaasta jooksul. See ei peaks välistama eraõiguslikke kokkuleppeid asjaomase põllumajandustootja ja selle isiku vahel, kellele põllumajandusmaa üle kanti või kes selle üle kandis.”

Määrus (EÜ) nr 796/2004

- 7 Komisjoni 21. aprilli 2004. aasta määrus (EÜ) nr 796/2004 (millega kehtestatakse määruses nr 1782/2003 ette nähtud nõuetele vastavuse, toetuste ümbersuunamise ning ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi, samuti nõukogu määruses (EÜ) nr 479/2008 ette nähtud nõuetele vastavuse rakendamise üksikasjalikud reeglid (ELT L 141, lk 18; ELT eriväljaanne 3/46, lk 293)), mida on muudetud komisjoni 16. detsembri 2008. aasta määrusega (EÜ) nr 1266/2008 (ELT L 338, lk 34), kehtestab sanktsioonide rakendamise üksikasjalikud reeglid nõuetele vastavuse eeskirjade rikkumise korral.
- 8 Selle määruse põhjenduste 56 ja 57 kohaselt:
- „(56) Määruses (EÜ) nr 1782/2003 kavandatud vähendamiste ja väljaarvamiste süsteemil on aga nõuetele vastavuse kohustustega seoses hoopis muu eesmärk, nimelt motiveerida põllumajandustootjaid austama nõuetele vastavuse valdkonnas juba olemasolevaid õigusakte.
- (57) Vähendamiste ja väljaarvamiste määramisel tuleks arvesse võtta proportsionaalsuse põhimõtet ja abikõlblikkuskriteeriumite puhul väärmatu jõu juhtumitega seotud eriprobleeme ja ka erandlikke ja looduslikke tingimusi. Nõuetele vastavuse kohustustega seotud vähendamisi ja väljaarvamisi võib kohaldada üksnes siis, kui põllumajandustootja tegutses hoolimatult või tahtlikult. Vähendamised ja väljaarvamised tuleks liigitada vastavalt eeskirjade eiramise tõsidusele ning näha vajaduse korral teatavaks ajaks ette täielik väljaarvamine ühest või mitmest toetuskavast. Abikõlblikkuskriteeriumite osas tuleks nende puhul arvestada erinevate toetuskavade iseärasusi.”

Määrus nr 73/2009

9 Määruse nr 73/2009 põhjendus 3 selgitab:

„Määrusega (EÜ) nr 1782/2003 kehtestati põhimõte, mille kohaselt jäetakse põllumajandustootjad, kes ei vasta teatavatele tingimustele rahva-, looma- ja taimetervise, keskkonna ja loomade heaolu valdkondades, otsetoetusest ilma või nende otsetoetusi vähendatakse. Nõuetele vastavuse süsteem on ühenduse otsetoetuste lahutamatu osa ja tuleks seega säilitada. Kogemused on aga näidanud, et mitmed nõuetele vastavuse ulatuse nõuded ei ole põllumajandustegevuse või põllumajandusmaa osas piisavalt asjakohased või on suunatud pigem riigiasutustele kui põllumajandustootjatele. Seetõttu on asjakohane kohandada nõuetele vastavuse ulatust.”

10 Määruse nr 73/2009 artikli 23 „Toetuste vähendamine ja selle saajate hulgast väljaarvamine nõuetele vastavuse eeskirjade rikkumise korral” lõige 1 on sõnastatud järgmiselt:

„Kui kohustuslikke majandamisnõudeid või häid põllumajandus- ja keskkonnatingimusi on teatava kalendriaasta (edaspidi „asjaomane kalendriaasta”) kestel rikutud ning see rikkumine on asjaomasel kalendriaastal toetuse taotluse esitanud põllumajandustootjale vahetult omistatava tegemise või tegematajätmise tagajärg, vähendatakse kõnealusele põllumajandustootjale [...] makstud või makstavate otsetoetuste kogusummat või põllumajandustootja jäetakse toetuse saajate hulgast välja vastavalt artiklis 24 sätestatud üksikasjalikele eeskirjadele.

Esimest lõiku kohaldatakse ka juhul, kui kõnealune rikkumine omistatakse vahetult tegemise või tegemata jätmise teel rikkumise sooritanud isikule, kellele põllumajandusmaa üle anti või kes selle üle andis.

Käesolevas lõikes tähendab „üleandmine” mis tahes liiki tehingut, mille tulemusel põllumajandusmaa lakkab olemast üleandja kasutuses.

Erandina teisest lõigust vähendatakse alates 2010. aastast sellele isikule, kes on asjaomasel kalendriaastal esitanud toetuse taotluse ja kellele omistatakse vahetult tegemise või tegematajätmise teel rikkumise sooritamine, makstud või makstavaid otsetoetuste kogusummasid või arvatakse ta toetuse saajate hulgast välja.”

11 Sama määruse artikkel 24 „Üksikasjalikud eeskirjad vähendamise ja väljaarvamise kohta nõuetele vastavuse eeskirjade rikkumise korral” sätestab:

„1. Artiklis 23 osutatud vähendamise ja väljaarvamise üksikasjalikud eeskirjad sätestatakse artikli 141 lõikes 2 osutatud korras. Sellega seoses võetakse arvesse tuvastatud rikkumiste tõsidust, ulatust, püsivust ja korduvust ning käesoleva artikli lõigetes 2, 3 ja 4 sätestatud kriteeriume.

2. Hooletuse korral ei ole vähendamine suurem kui 5% ja korduva rikkumise korral suurem kui 15%.

[...]

3. Tahtliku rikkumise korral ei tohi vähendusprotsent olla põhimõtteliselt alla 20% ning ülemmääraks võib olla täielik väljaarvamine ühest või mitmest toetuskavast ning seda võib kohaldada ühe või mitme kalendriaasta jooksul.

[...]”

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

- 12 Ühistu L. Oosthoek en J.P. Groen (edaspidi „Oosthoek/Groen”) rentis Maatschapile sibulate kasvatamiseks tüki põllumajandusmaad. Rendileandmisega kaasnes tingimus, mis lubas ühistul Oosthoek/Groen jätkuvalt seda maatükki künda ja sellele paar koormat väetist laotada. Pooled leppisid kokku, et maatükk antakse rendile 1. jaanuaril 2009, kuid tegelikkuses hakkas rentnik Maatschap maatükki kasutama alles pärast selle kündmist.
- 13 Ühistu Oosthoek/Groen asus asjaomasel maatükil väetist laotama, kuid kündmist ei viidud läbi siseriiklikes õigusnormides ette nähtud viisil, mis nõuab väetise kasutamist meetodil, mis tekitab väheses koguses heiteid. Ühistule Oosthoek/Groen määrati selle eest trahv.
- 14 Maatschap, kes sai nimetatud maatüki oma valdusesse alates 2009. aasta märtsi algusest, taotles eelkõige kõnealuse maatüki kohta 2009. aasta eest otsetoetust. Eelotsusetaotluse kohaselt sai ta ühistu Oosthoek/Groen rikkumisest teada alles Staatssecretarise 23. novembri 2009. aasta kirjast, milles teatati otsetoetuse võimalikust vähendamisest siseriiklike õigusnormide rikkumise tõttu, kuna väetist ei kasutatud meetodil, mis tekitab väheses koguses heiteid.
- 15 Nimetatud rikkumise tõttu vähendas Staatssecretaris 3. märtsi 2010. aasta otsusega Maatschapile makstavat otsetoetuse summat 20% põllumajandussektoris kehtivate eeskirjade rikkumise eest. Maatschap esitas eeltoodud otsuse peale 8. märtsil 2010 kirjaliku vaide. Staatssecretaris tunnistas 1. aprilli 2010. aasta otsusega selle vaide põhjendamatuks. Seepeale vaidlustas Maatschap nimetatud otsuse eelotsusetaotluse esitanud kohtus.
- 16 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et Oosthoek/Groen tuleb kvalifitseerida põllumajandusmaa üle andnud isikuna määruse nr 73/2009 artikli 23 lõike 1 teise lõigu tähenduses. Järelikult peab Maatschapile makstavaid otsetoetusi vähendama või tühistama, kuna Oosthoek/Groen pani toime põllumajandussektoris kehtivate eeskirjade rikkumise. Nimetatud kohus leiab, et nimetatud ühistu esindajate tehtud avaldused peainspeksioonile õigustavad järeldust, et nad jätsid need eeskirjad tahtlikult täitmata.
- 17 Kuna Oosthoek/Groen toime pandud rikkumise puhul ei viita miski Maatschapi tahtlusele, väljendab eelotsusetaotluse esitanud kohus siiski teatavat kahtlust, kas Maatschapi suhtes saab põllumajandussektoris kehtivate eeskirjade tahtliku eiramise tõttu kohaldada otsetoetuste vähendamist, kuna Maatschap ei ole selle rikkumise toimepanija.
- 18 Ta viitab eelkõige sellele, et vastavalt määruse nr 796/2004 põhjendustele 56 ja 57 on vähendamiste ja väljaarvamiste süsteemi eesmärk motiveerida põllumajandustootjaid austama nõuetele vastavuse valdkonnas juba olemasolevaid õigusakte, ning nende eeskirjade kehtestamisel on arvesse võetud proportsionaalsuse põhimõtet. Seega, esiteks saab vähendamist ja tühistamist kohaldada üksnes juhul, kui on tõendatud, et põllumajandustootja oli hooletu või tegutses tahtlikult, ja teiseks peab neid meetmeid kaaluma toime pandud rikkumise raskusest lähtuvalt.
- 19 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul on määruse nr 73/2009 artiklit 23 võimalik tõlgendada kahel viisil, nimelt nii, et Oosthoek/Groen tahtlus tuleb omistada otseselt Maatschapile, või siis nii, et viimasele tuleb süüks panna üksnes põllumajandussektoris kehtivate eeskirjade eiramist ennast.
- 20 Selles olukorras otsustas College van Beroep voor het bedrijfsleven menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas [määruse nr 73/2009] artikli 23 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et toetust taotlenud põllumajandustootja suhtes kohaldatakse toetuse vähendamist või tühistamist sellises ulatuses, nagu seda kohaldataks tuvastatud rikkumise korral seadusest tegelikult üleastunud isiku suhtes, kellele põllumajandusmaa üle anti või kes selle üle andis, kui viimane oleks ise taotluse esitanud? Või

tähendab asjaomane säte üksnes seda, et tuvastatud rikkumine tuleb omistada isikule, kes esitas taotluse toetuse saamiseks, kuid toetuse (summa) vähendamise või tühistamise küsimuses otsust tehes tuleb veel selgitada, mil määral käitus asjaomane põllumajandustootja ise hooletult, süüliselt või tahtlikult?”

Eelotsuse küsimuse analüüs

- 21 Oma küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas määruse nr 73/2009 artikli 23 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et kui isik, kellele põllumajandusmaa üle anti või kes selle üle andis, eirab põllumajandussektoris kehtivaid nõuetele vastavuse eeskirju, mis toob kaasa otsetoetuse kogusumma vähendamise või selle saajate hulgast väljaarvamise, siis tuleb see rikkumine täies mahus omistada põllumajandustootjale, kes toetustaotluse esitas.
- 22 Kõigepealt tuleb meelde tuletada, et määruse nr 73/2009 artikli 23 lõike 1 esimene lõik näeb ette, et kui kohustuslikke majandamisnõudeid või häid põllumajandus- ja keskkonnatingimusi on rikutud selle kalendriaasta kestel, mille alusel toetusetaotlus on esitatud, vähendatakse taotluse esitanud põllumajandustootjale makstud või makstavate otsetoetuste kogusummat.
- 23 Nimetatud määruse artikli 23 lõike 1 teise lõigu alusel kohaldatakse otsetoetuste kogusummat ka juhul, kui kõnealune eeskirjade eiramine on selle isiku tegevuse või tegemata jätmise otsene tagajärg, kellele põllumajandusmaa üle anti või kes selle üle andis.
- 24 See sätte ütleb selgesõnaliselt, et kui isik, kellele põllumajandusmaa üle anti või kes selle üle andis, rikub nõuetele vastavuse eeskirju, omistatakse kõnealune rikkumine toetustaotluse esitanud põllumajandustootjale. Siiski määrus nr 73/2009 ei täpsusta, kas isikule, kellele põllumajandusmaa üle anti või kes selle üle andis, omistatava tahtluse elemendi tuvastamise tagajärjed on omistatavad ka sellele põllumajandustootjale.
- 25 Selles osas täpsustab määrus nr 796/2004, et põllumajandustootja hooletuse korral on kohaldatav vähendamise määr 1%-15%. Seevastu juhul, kui rikkumine on olnud põllumajandustootja poolt tahtlik, on kohaldatavaks vähendamise määraks üldreeglina 20%-100%.
- 26 Selles kontekstis tuleb märkida, et eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimusele ei saa vastata ainuüksi määruse nr 73/2009 artikli 23 lõike 1 sõnastusele tuginedes.
- 27 Vastavalt Euroopa Kohtu praktikale tuleb liidu õiguse sätte tõlgendamisel arvestada mitte üksnes selle sõnastust, vaid ka konteksti ning selle õigusaktiga taotletavaid eesmärgi, mille osaks säte on (21. juuli 2011. aasta otsus kohtuasjas C-150/10: Beneo-Orafti, EKL 2011, lk I-6843, punkt 41 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 28 Esiteks tuleb meelde tuletada, et määruse nr 1782/2003 artikli 44 lõikes 3 sisalduv nn kümne kuu reegel, mille kohaselt peavad toetustaotluse esitamiseks olema maatükid, mis vastavad mis tahes toetusõigusega seotud toetuskõlblikule hektarile, põllumajandustootja käsutuses vähemalt 10 kuu pikkuseks ajavahemikuks, vähendati määrusega nr 146/2008 ainult ühele päevale. Sellest tulenevalt on piisav, kui ettenähtud kuupäeval on maatükk põllumajandustootja käsutuses, et saada otsetoetusi kalendriaasta eest, mille jooksul toetustaotlus esitati.
- 29 Nagu ilmneb ka määruse nr 146/2008 põhjendusest 2, oli abikõlblikkuse eeskirjade lihtsustamise eesmärk vähendada nii põllumajandustootjate kui küsimusega tegelevate haldusteenuste haldustööd.
- 30 Siit järeldub ka see, et määratletud maatükki võib ühe kalendriaasta jooksul korduvalt üle anda, mille tulemusel suureneb võimalus, et toetustaotluse esitanud põllumajandustootja ei ole seda põllumajandusmaad ise kündnud.

- 31 Teiseks tõi see nn kümne kuu reeglist loobumine kaasa määruse nr 1782/2003 artikli 6 lõike 1 muutmise määrusega nr 146/2008; see säte on üle võetud määruse nr 73/2009 artikli 23 lõikes 1, mis paneb nõuetele vastavuse eeskirjade rikkumise korral vastutuse põllumajandustootjale, lisades, et maatüki alusel toetustaotluse esitanud põllumajandustootja jääb maatüki üleandmise korral selle eest vastutavaks terveks aastaks, mille kohta toetustaotlus esitati.
- 32 Seega tuleb märkida, et määruse nr 73/2009 artikli 23 lõige 1 ei tee vahet, kas isik, kellele põllumajandusmaa üle anti või kes selle üle andis, rikkus nõuetele vastavuse eeskirju hooletusest või tahtlikult. Järelikult ei saa välistada, et nende tegude tagajärjed, mille pani toime isik, kellele põllumajandusmaa üle anti või kes selle üle andis, omistatakse toetustaotluse esitanud põllumajandustootjale.
- 33 Eeltoodut arvesse võttes tuleb määruse nr 73/2009 artikli 23 lõike 1 tõlgendamisel pidada silmas üldnimetatud õigusnormide arengut.
- 34 Määruse nr 146/2008 põhjendusest 2 tuleneb, et otsetoetustele juurdepääsu lihtsustamine avab põllumajandustootjatele kergema tee põllumajandustoetusteni. Lisaks tuletatakse määruse nr 73/2009 põhjenduses 3 meelde, et abi andmise tingimuseks on see, et abi saaja järgib nõuetele vastavuse eeskirju.
- 35 Järelikult on nimetatud eeskirjade eiramise eest kohaldatav sanktsioon eriomane haldusmeede, mis on põllumajandustoetuste kava lahutamatu osa ja selle eesmärk on soodustada nende samade eeskirjade järgimist.
- 36 Selles osas on Euroopa Kohus korduvalt rõhutanud, et normid, mida rikuti, olid adresseeritud üksnes ettevõtjatele, kes olid vabatahtlikult otsustanud kasutada põllumajandustoetuste kava võimalusi (vt 18. novembri 1987. aasta otsus kohtuasjas 137/85: Maizena jt, EKL 1987, lk 4587, punkt 13; 27. oktoobri 1992. aasta otsus kohtuasjas C-240/90: Saksamaa vs. komisjon, EKL 1992, lk I-5383, punkt 26; 11. juuli 2002. aasta otsus kohtuasjas C-210/00: Käserei Champignon Hofmeister, EKL 2002, lk I-6453, punkt 41, ja 5. juuni 2012. aasta otsus kohtuasjas C-489/10: Bonda, punkt 30).
- 37 Siit järeldub, et põllumajandustootja, kes saab toetust isegi siis, kui ta tegelikult ei kasuta seda maatükki, mille tarbeks ta kogu kalendriaasta jooksul otsetoetust taotles, peab võtma riski, et talle omistatakse sellel maatükil nõuetele vastavuse eeskirjade rikkumine, mis on tingitud selle isiku hooletust või tahtlikust tegutsemisest, kellele nimetatud põllumajandusmaa üle anti või kes selle üle andis, ning mis võib kaasa tuua otsetoetuste kogusumma vähendamise või selle saajate hulgast väljaarvamise. Seega ei saa nimetatud põllumajandustootjat pidada vastutavaks rikkumise eest, mille pani toime isik, kellele kõnealune põllumajandusmaa üle anti või kes selle üle andis, sealhulgas tahtliku tegutsemise tagajärgede eest.
- 38 Igal juhul rõhutab määruse nr 796/2004 põhjendus 57, et otsetoetuste kogusumma vähendamiste ja väljaarvamiste määramisel tuleks arvesse võtta proportsionaalsuse põhimõtet. Seega tuleb kontrollida, kas eelmises punktis pakutud lahendus järgib seda põhimõtet.
- 39 Selles osas tuleb meelde tuletada, et proportsionaalsuse põhimõte kuulub liidu õiguse üldpõhimõtete hulka ning selle kohaselt on nõutav, et liidu õigusnormidega rakendatavad meetmed oleksid vastava õigusaktiga taotletavate õiguspäraste eesmärkide saavutamiseks sobivad ega läheks kaugemale sellest, mis on nende saavutamiseks vajalik (vt 12. juuli 2012. aasta otsus kohtuasjas C-59/11: Association Kokopelli, punkt 38 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 40 Käesoleva kohtuotsuse punktides 34–37 tuleneb, et toetustaotluse esitanud põllumajandustootjal lasuv vastutus, mis tuleneb selle isiku hooletust või tahtlikust tegevusest, kellele põllumajandusmaa üle anti või kes selle üle andis, tingitud nõuetele vastavuse eeskirjade rikkumisest, võimaldab täita otsetoetuste kogusumma vähendamise ja selle saajate hulgast väljaarvamise süsteemi eesmärki, mis on esitatud

määruse nr 73/2009 põhjenduses 3, nimelt liita keskkonda, toidu ohutust, loomade tervishoidu ja heaolu ning head põllumajandus- ja keskkonnatingimust käsitlevad põhistandardid ühisesse turukorraldusse.

- 41 Mis puudutab küsimust, kas toetustaotluse esitanud põllumajandustootja sellisel kujul vastutus läheb kaugemale kui nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalik, siis tuleb märkida, et riigi ees on ainuvastutus toetust saaval põllumajandustootjal. Sellegipoolest, nagu õigesti märgivad Madalmaade valitsus ja Euroopa Komisjon, ei takista miski põllumajandusmaa üleandmise lepingu pooltel leppida omavahel kokku täpsemates tingimustes, mis puudutab niisuguse lepingu finantsriske, sealhulgas põllumajandustoetuste võimalikku vähendamist või väljajätmist. Pealegi, isegi niisuguse regulatsiooni puudumisel ei saa algusest peale välistada tsiviilõiguslike vahendite kasutamist toetustaotluse esitanud põllumajandustootja õiguste kaitsmiseks.
- 42 Seega, kui põllumajandustootjale, kes esitas toetustaotluse maatüki kohta, mille puhul on tuvastatud nõuetele vastavuse eeskirjade rikkumine, omistatakse täies mahus selle isiku toime pandud rikkumine, kellele nimetatud põllumajandusmaa üle anti või kes selle üle andis, siis ei lähe see kaugemale kui viidatud eesmärgi saavutamiseks vajalik.
- 43 Lisaks tuleb märkida, et kui rikkumise toime pannud või kõnealust maatükki ettenähtud kuupäeval vallanud põllumajandustootja toetustaotlust ei esita, ei saa mingit sanktsiooni määrata. Nimelt kujutab otsetoetuste kogusumma vähendamise ja selle saajate hulgast väljaarvamise süsteem endast haldusmeetet, mis on seotud otsetoetuste kujul antava stiimuliga.
- 44 Järelikult tuleb esitatud küsimusele vastata, et määruse nr 73/2009 artikli 23 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et kui isik, kellele põllumajandusmaa üle anti või kes selle üle andis, eirab nõuetele vastavuse eeskirju, mis toob kaasa otsetoetuse kogusumma vähendamise või selle saajate hulgast väljaarvamise, siis tuleb see rikkumine täies mahus omistada põllumajandustootjale, kes toetustaotluse esitas.

Kohtukulud

- 45 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamise seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

Nõukogu 19. jaanuari 2009. aasta määruse (EÜ) nr 73/2009, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames põllumajandustootjate suhtes kohaldatavate otsetoetuskavade ühiseeskirjad ja teatavad toetuskavad põllumajandustootjate jaoks, muudetakse määruseid (EÜ) nr 1290/2005, (EÜ) nr 247/2006, (EÜ) nr 378/2007 ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1782/2003, artikli 23 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et kui isik, kellele põllumajandusmaa üle anti või kes selle üle andis, eirab nõuetele vastavuse eeskirju, mis toob kaasa otsetoetuse kogusumma vähendamise või selle saajate hulgast väljaarvamise, siis tuleb see rikkumine täies mahus omistada põllumajandustootjale, kes toetustaotluse esitas.

Allkirjad